

WYROK TRYBUNAŁU (druga izba)
z dnia 29 czerwca 2006 r.*

W sprawie C-301/04 P

mającej za przedmiot odwołanie w trybie art. 56 Statutu Trybunału Sprawiedliwości,
wniesione w dniu 14 lipca 2004 r.,

Komisja Wspólnot Europejskich, reprezentowana przez W. Möllsa i W. Wilsa oraz
przez H. Gading, działających w charakterze pełnomocników, z adresem do
doręczeń w Luksemburgu,

wnosząca odwołanie,

w której drugą stroną są:

SGL Carbon AG, z siedzibą w Wiesbaden (Niemcy), reprezentowana przez
M. Klusmanna, Rechtsanwalt,

strona skarżąca w pierwszej instancji,

* Język postępowania: niemiecki.

Tokai Carbon Co. Ltd, z siedzibą w Tokio (Japonia),

Nippon Carbon Co. Ltd, z siedzibą w Tokio,

Showa Denko KK, z siedzibą w Tokio,

GrafTech International Ltd, dawniej UCAR International Inc., z siedzibą w Wilmington (Stany Zjednoczone),

SEC Corp., z siedzibą w Amagasaki (Japonia),

The Carbide/Graphite Group Inc., z siedzibą w Pittsburghu (Stany Zjednoczone),

strony skarżące w pierwszej instancji,

TRYBUNAŁ (druga izba)

w składzie: C.W.A. Timmermans, prezes izby, R. Silva de Lapuerta (sprawozdawca),
P. Kūris, G. Arestis i J. Klučka, sędziowie,

rzecznik generalny: L.A. Geelhoed,
sekretarz: K. Sztranc, administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 15 września 2005 r.,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 19 stycznia 2006 r.,

wydaje następujący

Wyrok

- ¹ Komisja Wspólnot Europejskich żąda w odwołaniu uchylenia pkt 2 sentencji wyroku Sądu Pierwszej Instancji Wspólnot Europejskich z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawach połączonych T-236/01, T-239/01, od T-244/01 do T-246/01, T-251/01 i T-252/01 Tokai Carbon i in. przeciwko Komisji, Rec. str. II-1181 (zwanego dalej „zaskarżonym wyrokiem”) w części, w jakiej obniża on o 69 114 000 EUR kwotę grzywny nałożonej na spółkę SGL Carbon AG (zwaną dalej „SGL Carbon”) decyzją Komisji 2002/271/WE z dnia 18 lipca 2001 r. dotyczącą postępowania na podstawie art. 81 traktatu WE oraz art. 53 porozumienia EOG — Sprawa COMP/E-1/36.490 — Elektrody grafitowe (Dz.U. 2002, L 100, str. 1, zwanej dalej „sporną decyzją”).

Ramy prawne

Rozporządzenie nr 17

- 2 Artykuł 11 rozporządzenia Rady nr 17 z dnia 6 lutego 1962 r., pierwszego rozporządzenia wprowadzającego w życie art. [81] i [82] traktatu (Dz.U. 1962, 13, str. 204), przewiduje:

„1. Komisja w celu wykonania zadań powierzonych jej na mocy art. [85] i w przepisach przyjętych na podstawie art. [83] traktatu może uzyskiwać od rządów i właściwych władz państw członkowskich oraz przedsiębiorstw i związków przedsiębiorstw wszystkie konieczne informacje.

2. Jeśli Komisja skieruje żądanie informacji do przedsiębiorstwa lub związku przedsiębiorstw, przekazuje jednocześnie kopię tego żądania właściwym władzom państwa członkowskiego, na którego terytorium znajduje się siedziba przedsiębiorstwa lub związku przedsiębiorstw.

3. W swoim żądaniu Komisja wskazuje podstawę prawną i cel żądania oraz kary przewidziane w art. 15 ust. 1 lit. b) w przypadku udzielenia nieprawdziwych informacji.

4. Do udzielenia informacji są zobowiązani właściciele przedsiębiorstwa lub ich przedstawiciele, a w przypadku osób prawnych, spółek, firm lub stowarzyszeń niemających osobowości prawnej — osoby powołane do ich reprezentacji zgodnie z ustawą lub statutem.

5. Jeśli przedsiębiorstwa lub związki przedsiębiorstw nie udzielą żądanych informacji w wyznaczonym przez Komisję terminie lub udzielą niepełnych informacji, Komisja, w drodze decyzji, żąda informacji. W decyzji wskazuje się żądane informacje, wyznacza odpowiedni termin na ich udzielenie i wskazuje na kary przewidziane w art. 15 ust. 1 lit. b) oraz art. 16 ust. 1 lit. c) oraz na prawo do poddania decyzji kontroli Trybunału Sprawiedliwości.

6. Komisja przekazuje jednocześnie kopię decyzji właściwym władzom państw członkowskich, na których terytorium znajduje się siedziba przedsiębiorstwa lub związku przedsiębiorstw”.

3 Artykuł 15 tego rozporządzenia przewiduje:

„1. Komisja może, w formie decyzji, nakładać na przedsiębiorstwa i związki przedsiębiorstw kary pieniężne w wysokości 100–5000 jednostek rozliczeniowych, jeśli umyślnie lub na skutek niedbalstwa:

[...]

b) udzielają nieprawdziwych [...] informacji żądanych zgodnie z art. 11 ust. 3 lub 5 [...];

2. Komisja może nałożyć, w drodze decyzji, na przedsiębiorstwa i związki przedsiębiorstw kary pieniężne w wysokości 1000–1 000 000 jednostek rozliczeniowych albo ponad tę kwotę do dziesięciu procent wartości osiągniętego w poprzednim roku gospodarczym obrotu każdego z przedsiębiorstw uczestniczących w naruszeniu, jeśli umyślnie lub przez niedbalstwo:

a) naruszają art. [81] ust. 1 lub art. [82] traktatu,

[...]

Przy ustalaniu wysokości kary pieniężnej należy uwzględnić, oprócz wagi naruszenia, również okres trwania tego naruszenia.

[...]”.

Wytyczne

- ⁴ Komunikat Komisji, zatytułowany „Wytyczne w sprawie metody ustalania grzywien nakładanych na mocy artykułu 15 ust. 2 rozporządzenia nr 17 oraz artykułu 65 ust. 5 Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Węgla i Stali” (Dz.U. C 9, str. 3, zwany dalej „wytycznymi”), stanowi w preambule:

„Przedstawione [...] zasady powinny zapewnić przejrzystość oraz bezstronność decyzji Komisji zarówno w oczach przedsiębiorstw, jak również Trybunału

Sprawiedliwości przy jednoczesnym respektowaniu posiadanego przez Komisję prawa do ustalania grzywien według własnego uznania, w ramach odnośnego prawodawstwa, w granicach 10% wartości całości obrotu. Jednakże decyzja taka musi być podjęta zgodnie z konsekwentną i niedyskryminacyjną polityką, która jest spójna z celami nakładania grzywien za naruszenia zasad konkurencji.

Nowa metoda określania kwoty grzywny będzie zgodna z następującymi przepisami, które na wstępie określają kwotę podstawową, która będzie zwiększona tak, aby umożliwić wzięcie pod uwagę okoliczności obciążających oraz zmniejszana tak, aby wziąć pod uwagę okoliczności łagodzące”.

Komunikat w sprawie współpracy

- 5 W komunikacie dotyczącym nienakładania grzywien lub obniżenia ich kwoty w sprawach dotyczących karteli (Dz.U. 1996, C 207, str. 4, zwanym dalej komunikatem w sprawie współpracy), Komisja określiła warunki, na jakich współpracujące z nią w trakcie dochodzenia w sprawie kartelu przedsiębiorstwa mogą być zwolnione z grzywny lub skorzystać z obniżenia grzywny, którą w innym przypadku musiałyby zapłacić.
- 6 Zgodnie z pkt A ust. 5 komunikatu w sprawie współpracy:

„Współpraca przedsiębiorstwa z Komisją jest jedną z wielu okoliczności, które Komisja bierze pod uwagę przy wymierzaniu kary pieniężnej [...]” [tłumaczenie nieoficjalne].

Okoliczności faktyczne leżące u podstaw sporu i sporna decyzja

7 Okoliczności leżące u podstaw wniesionej do Sądu skargi zostały przedstawione w zaskarżonym wyroku w następujący sposób:

„1 Decyzją 2002/271/WE [...] Komisja stwierdziła, że liczne przedsiębiorstwa uczestniczyły w szeregu porozumień i uzgodnionych praktyk w rozumieniu art. 81 ust. 1 WE oraz art. 53 Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym [z dnia 2 maja 1992 r. (Dz.U. 1994, L 1, str. 3)] (zwanego dalej »porozumieniem EOG«) w sektorze elektrod grafitowych.

2 Elektrody grafitowe są wykorzystywane przede wszystkim do produkcji stali w łukowych piecach elektrycznych. Wytwarzanie stali za pomocą tych pieców polega w istocie na procesie recyklingu, w trakcie którego odpady stalowe są przetwarzane na nową stal — w przeciwieństwie do klasycznej metody produkcji stali z rudy żelaza w wielkich piecach z dmuchem wzbogaconym w tlen. Żelazo jest topione w piecu łukowym za pomocą dziewięciu, zebranych w zespoły po trzy, elektrod. Ze względu na dużą intensywność procesu topienia, jedna elektroda zużywa się w ciągu ośmiu godzin. Wytworzenie jednej elektrody trwa około dwóch miesięcy. Żaden inny produkt nie może zastąpić elektrod grafitowych w ramach wyżej opisanego procesu produkcyjnego.

3 Popyt na elektrody grafitowe jest bezpośrednio związany z wielkością produkcji stali w łukowych piecach elektrycznych. Największymi klientami są huty, które stanowią około 85% nabywców. W 1998 r. światowa produkcja stali surowej wynosiła 800 milionów ton, z czego 280 milionów ton zostało wytworzonych w elektrycznych piecach łukowych [...].

[...]

- 5 W latach osiemdziesiątych rozwój technologiczny umożliwił znaczne ograniczenie zużycia się elektrod w przeliczeniu na tonę wytworzonej stali. W okresie tym przemysł hutniczy został w znacznym stopniu zrestrukturyzowany. Osłabienie popytu na elektrody zapoczątkowało proces restrukturyzacji światowego przemysłu zajmującego się wytwarzaniem elektrod, a wiele fabryk zamknięto.

- 6 W 2001 r. europejski rynek elektrod grafitowych był zaopatrywany przez dziewięciu zachodnich producentów [...].

- 7 Na podstawie art. 14 ust. 3 rozporządzenia nr 17 [...] urzędnicy Wspólnoty przeprowadzili w dniu 5 czerwca 1997 r. niezapowiedziane jednoczesne kontrole pomieszczeń należących do [pewnych producentów elektrod grafitowych].

- 8 Tego samego dnia agenci Federal Bureau of Investigation (FBI) przeprowadzili w Stanach Zjednoczonych przeszukania w pomieszczeniach należących do kilku producentów. W następstwie tych przeszukań wszczęto, pod zarzutem uczestnictwa w zabronionym kartelu, postępowanie karne przeciwko [...] SGL [...]. Wszystkie oskarżone przyznały się do zarzucanych im czynów i zgodziły się na zapłacenie grzywien, [ustalonych] na kwotę 135 milionów USD w przypadku SGL [...]

- [...]

- 10 W Stanach Zjednoczonych wniesiono także przeciwko [...] SGL powództwa o odszkodowanie karne (triple damages) na rzecz grupy nabywców.

- 11 W Kanadzie, [...] [w] lipcu 2000 r. SGL przyznała się do zarzucanych jej czynów i zgodziła się na zapłacenie grzywny w kwocie 12,5 miliona CAD z tytułu [...] naruszenia [kanadyjskiej ustawy o konkurencji]. W czerwcu 1998 r. kanadyjscy producenci stali wniesli przeciwko SGL powództwa cywilne, zarzucając jej uczestnictwo w zabronionym kartelu.

- 12 W dniu 24 stycznia 2000 r. Komisja skierowała do zainteresowanych przedsiębiorstw pismo w sprawie przedstawienia zarzutów. Postępowanie administracyjne doprowadziło do wydania w dniu 18 lipca 2001 r. [spornej] decyzji, w której zarzucono przedsiębiorstwom będącym stroną skarżącą [...] ustalenie cen na poziomie światowym, a także podział rynków krajowych i regionalnych rozpatrywanego produktu według zasady »producenta krajowego«: [...] SGL [...] [odpowiadała za część] Europy; [...].

- 13 Zgodnie ze [sporną] decyzją zasady rządzące kartelem były następujące:
 - ceny elektrod musiały być ustalane na poziomie światowym;

 - decyzje cenowe każdej spółki musiały być podejmowane wyłącznie przez prezesa lub dyrektorów generalnych;

 - »producent krajowy« musiał ustalać cenę rynkową na swoim »terytorium«, a inni producenci »szli jego śladem«;

- na rynkach »innych niż krajowe«, czyli tych, na których nie było żadnego producenta »krajowego«, ceny były ustalane w drodze konsensusu;

- producenci »inni niż krajowi« nie mogli konkurować w agresywny sposób i wycofywali się z rynków »krajowych« innych producentów;

- niedozwolone było zwiększanie mocy produkcyjnych (producenci japońscy mieli zmniejszyć swoje moce produkcyjne);

- niedozwolony był jakiegokolwiek transfer technologii poza krąg producentów uczestniczących w kartelu.

14 [Sporna] decyzja wyjaśnia dalej, że te zasady rządzące kartelem zostały wprowadzone w życie poprzez spotkania kartelu, które odbywały się na różnych szczeblach: spotkania »szefów«, spotkania »grup roboczych«, spotkania grupy producentów europejskich (z pominięciem producentów japońskich), spotkania krajowe lub regionalne poświęcone specyficznym rynkom i kontaktom dwustronnym pomiędzy przedsiębiorstwami.

[...]

16 Na podstawie dokonanych w [spornej] decyzji ustaleń faktycznych i ocen prawnych, Komisja nałożyła na zainteresowane przedsiębiorstwa grzywny, których kwota została obliczona zgodnie z metodą przedstawioną w wytycznych w sprawie metody ustalania grzywien nakładanych na mocy artykułu 15 ust. 2

rozporządzenia nr 17 oraz artykułu 65 ust. 5 traktatu EWWiS [...] oraz w komunikacie dotyczącego nienakładania grzywien lub obniżenia ich kwoty w sprawach dotyczących karteli [...].

17 W art. 3 sentencji [spornej] decyzji zostały nałożone następujące grzywny:

[...]

SGL: 80,2 miliona EUR;

[...]

18. Artykuł 4 sentencji nakazuje przedsiębiorstwom zapłatę grzywny w ciągu trzech miesięcy od dnia podania do wiadomości [spornej] decyzji, pod rygorem zapłaty odsetek w wysokości 8,04%”.

Postępowanie przed Sądem i zaskarżony wyrok

- 8 SGL Carbon i inne przedsiębiorstwa będące adresatami spornej decyzji wniosły do Sądu Pierwszej Instancji skargę o stwierdzenie nieważności tej decyzji.

9 W zaskarżonym wyroku Sąd uznał i rozstrzygnął w szczególności, że:

„[...]

2) W sprawie T-239/01 SGL Carbon przeciwko Komisji:

— kwota grzywny nałożonej na skarżącą w art. 3 decyzji 2002/271 zostaje ustalona na kwotę 69 114 000 EUR;

— skarga w pozostałej części zostaje oddalona;

[...]”.

10 Jeśli chodzi o metodę ustalania nałożonych grzywien, to w pkt 401–412 zaskarżonego wyroku Sąd orzekł:

„401 Należy następnie zauważyć, że główny powód, dla którego Komisja zgodziła się jedynie na obniżenie grzywny SGL o 30% podany został w motywie 174 [spornej] decyzji: według Komisji przedsiębiorstwo zasługuje na obniżenie grzywny tylko wtedy, gdy podejmuje współpracę »z własnej inicjatywy«, która nie wpisuje się w ramy »wykonywania uprawnień dochodzeniowych«; biorąc pod uwagę, że »istotna część informacji dostarczonych [przez SGL] stanowi w istocie odpowiedź SGL na formalne żądanie Komisji udzielenia informacji,

za wkład z własnej inicjatywy w rozumieniu komunikatu [zostały] uznane wyłącznie informacje zawarte w oświadczeniach wykraczających poza zakres wniosku mającego podstawę w art. 11«. Ponadto SGL przekazała swoje oświadczenie z dnia 8 czerwca 1999 r. dopiero po przesłaniu jej wezwania, w którym Komisja zastrzegła sobie prawo do wydania formalnej decyzji na podstawie art. 11 ust. 5 (motyw 173 [spornej] decyzji). Opierając się na wyroku Trybunału z dnia 18 października 1989 r. w sprawie 374/87 Orkem przeciwko Komisji, Rec. str. 3283, pkt 27, 28 i 32–35, Komisja nie wynagrodziła zatem SGL informacji, które w jej ocenie, ta ostatnia musiała jej dostarczyć w odpowiedzi na żądanie udzielenia informacji lub w wykonaniu decyzji nakazującej, pod groźbą kar, przekazanie żądanych informacji.

402 W tym kontekście należy podkreślić, że bezwzględne prawo do milczenia, na które powołuje się SGL w celu uzasadnienia braku obowiązku udzielania odpowiedzi na jakiegokolwiek żądanie udzielenia informacji, nie może zostać uznane. Uznanie tego rodzaju prawa wykraczałoby bowiem poza to, co niezbędne dla ochrony przysługującego przedsiębiorstwu prawa do obrony i stanowiłoby nieuzasadnione ograniczenie wykonywania przez Komisję jej zadania w postaci czuwania na przestrzeganiem reguł konkurencji na wspólnym rynku. Prawo do milczenia może zostać uznane tylko w granicach, w jakich dane przedsiębiorstwo byłoby zobowiązane do udzielenia odpowiedzi prowadzących do przyznania, że miało miejsce naruszenie, czego ustalenie należy przecież do Komisji (wyrok Trybunału z dnia 20 lutego 2001 r. w sprawie T-112/98 Mannesmannröhren-Werke przeciwko Komisji, Rec. str. II-729, pkt 66 i 67).

403 Dla zachowania skuteczności (effet utile) art. 11 rozporządzenia nr 17, Komisja jest zatem uprawniona do nakładania na przedsiębiorstwa obowiązku dostarczania wszelkich niezbędnych informacji dotyczących okoliczności faktycznych, o których mogą one wiedzieć, i o których mogą poinformować, a w razie potrzeby — posiadanych dokumentów dotyczących tych okoliczności, nawet jeśli tego rodzaju informacje i dokumenty mogą służyć do ustalenia, że miało miejsce zachowanie antykonkurencyjne (zob. ww. w pkt 402 wyrok w sprawie Mannesmannröhren-Werke przeciwko Komisji, pkt 65 i powołane tam orzecznictwo).

404 Powyższa kompetencja Komisji do żądania informacji, usankcjonowana wyrokami w sprawach Orkem przeciwko Komisji oraz Mannesmannröhren-Werke przeciwko Komisji, powołanych odpowiednio w pkt 401 i 402 powyżej, nie stoi w sprzeczności ani z art. 6 ust. 1 i 2 EKPC [europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r.] (ww. wyrok w sprawie Mannesmannröhren-Werke przeciwko Komisji, pkt. 75), ani z orzecznictwem Europejskiego Trybunału Praw Człowieka.

405 Choć bowiem Trybunał orzekł [wyrok z dnia 15 października 2002 r. w sprawach połączonych C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, od C-250/99 P do C-252/99 P i C-254/99 P Limburgse Vinyl Maatschappij i in. przeciwko Komisji, Rec. str. I-8375, pkt 274], że, po wydaniu ww. w pkt 401 wyroku w sprawie Orkem przeciwko Komisji, w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, które musi być brane pod uwagę przez sądy wspólnotowe, nastąpiły zmiany wraz z wyrokiem w sprawie Funke [...], wyrokiem z dnia 17 grudnia 1996 r. w sprawie Saunders przeciwko Zjednoczonemu Królestwu (*Recueil des arrêts et décisions*, 1996-VI, str. 2044, [§] 69, 71 i 76) oraz wyrokiem z dnia 3 maja 2001 r. w sprawie J.B. przeciwko Szwajcarii (*Recueil des arrêts et décisions*, 2001-III, str. 455 [§] 64–71), to w ww. wyroku w sprawie Limburgse Vinyl Maatschappij i in. przeciwko Komisji Trybunał nie dokonał zwrotu w swoim orzecznictwie.

406 W każdym razie obowiązek udzielenia odpowiedzi na pytania Komisji dotyczące kwestii czysto faktycznych oraz zastosowanie się do jej wniosków o przedstawienie dokumentów nie może naruszać podstawowej zasady poszanowania prawa do obrony oraz zasady prawa do rzetelnego procesu, które w dziedzinie prawa konkurencji zapewniają ochronę równoważną ochronie gwarantowanej w art. 6 EKPZ. W istocie nie ma przeszkód, aby adresat żądania udzielenia informacji wykazywał w toku późniejszego postępowania administracyjnego lub postępowania przed sądem wspólnotowym, że fakty ujawnione w jego odpowiedziach lub w przekazanych dokumentach mają inne znaczenie niż przypisywane im przez Komisję (ww. w pkt 402 wyrok w sprawie Mannesmannröhren-Werke przeciwko Komisji, pkt 77 i 78).

- 407 Natomiast jeśli chodzi o kwestię w jakim zakresie, uwzględniając powołane wyżej orzecznictwo, SGL zobowiązana była do odpowiedzi na żądanie udzielenia informacji z dnia 31 marca 1999 r., to należy stwierdzić, że obok pytań o charakterze czysto faktycznym i wniosków o przekazanie istniejących już dokumentów, Komisja zażądała określenia przedmiotu i przebiegu kilku spotkań, w których uczestniczyła SGL, a także wyników lub wniosków z tych spotkań, podczas gdy oczywistym było, że Komisja podejrzewała, iż przedmiotem owych spotkań było ograniczenie konkurencji. Wynika z tego, że tego rodzaju żądanie miało zobowiązać SGL do przyznania się do uczestniczenia w naruszaniu wspólnotowych reguł konkurencji.
- 408 To samo dotyczy żądań mających na celu uzyskanie protokołów z powyższych spotkań, związanych z nimi dokumentów roboczych i przygotowawczych, odręcznych notatek, notatek z wniosków, do których doszli uczestnicy tych spotkań, dokumentów dotyczących planów i dyskusji, jak również projektów wykonawczych związanych z podwyżkami cen dokonаныmi w latach 1992–1998.
- 409 Okoliczność, że mimo braku obowiązku odpowiedzi na tego rodzaju pytania zawarte w żądaniu udzielenia informacji z dnia 31 marca 1999 r., SGL jednak przekazała informacje dotyczące tych kwestii, musi być traktowana jako dobrowolna współpraca przedsiębiorstwa, która może uzasadniać obniżenie grzywny zgodnie z komunikatem w sprawie współpracy.
- 410 Powyższego wniosku nie może osłabić argument Komisji, zgodnie z którym omawiane informacje nie zostały dostarczone z własnej inicjatywy, lecz w odpowiedzi na żądanie udzielenia informacji. Punkt D ust. 2 tiret pierwsze komunikatu w sprawie współpracy, który jest daleki od wymagania podjęcia przez zainteresowane przedsiębiorstwo działań z własnej inicjatywy, ogranicza się w istocie do wymagania informacji przyczyniających się »do potwierdzenia« istnienia popełnionego naruszenia. Ponadto nawet pkt C, który dotyczy istotniejszego obniżenia grzywny niż przewidziane w pkt D, pozwala na wynagrodzenie współpracy mającej miejsce »po tym, jak Komisja przystąpiła do nakazanej w drodze decyzji kontroli przedsiębiorstw uczestniczących w kartelu.« Zatem okoliczność, że żądanie udzielenia informacji zostało

skierowane do SGL na podstawie art. 11 ust. 1 rozporządzenia nr 17, nie mogła przesądzać o umniejszeniu znaczenia współpracy przedsiębiorstwa na podstawie pkt D ust. 2 tiret pierwsze komunikatu w sprawie współpracy, tym bardziej iż tego rodzaju żądanie ma charakter mniej przymuszający niż kontrola przeprowadzana na podstawie decyzji.

411 Wynika z tego, że nie uwzględniła współpracy SGL w powyższym kontekście.

412 Jeśli chodzi o zarzut Komisji, że SGL udzieliła jej niepełnej odpowiedzi na pytanie o przedsiębiorstwa, które ostrzegła o zagrożeniu kontrolami Komisji w czerwcu 1997 r., to prawdą jest, że pismem z dnia 30 lipca 1997 r. SGL ograniczyła swoje zeznania do VAW i jeszcze jednego przedsiębiorstwa, nie wskazując, iż ostrzegła również UCAR. Jednakże sama Komisja podkreśliła, że ostrzeżenie udzielone przez SGL zwiększyło wagę naruszenia, umożliwiając nałożenie grzywny o większym niż zwykle skutku odstrasającym, i w sposób uzasadniony zostało uznane za okoliczność obciążającą, ponieważ tego rodzaju zachowanie SGL stworzyło warunki konieczne do dalszego prowadzenia działalności przez kartel i przedłużenia jego negatywnych skutków. Potwierdza się więc, że SGL nie była zobowiązana do wskazania Komisji, iż ostrzegła inne przedsiębiorstwa. Informacje te mogły bowiem spowodować zaostrenie kary, którą Komisja nałożyłaby na SGL. Komisja zatem również w tej kwestii ocenianie uwzględniła postępowania SGL, zarzucając jej udzielenie niepełnej odpowiedzi”.

Żądania stron przed Trybunałem

11 Komisja wnosi do Trybunału o:

— uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu w zakresie pkt 2 sentencji;

— obciążenie SGL Carbon kosztami postępowania.

12 SGL Carbon wnosi do Trybunału o:

— oddalenie odwołania;

— obciążenie Komisji kosztami postępowania.

W przedmiocie wniosku o otwarcie procedury ustnej na nowo

13 Pismem, które wpłynęło do Trybunału w dniu 24 lutego 2006 r., SGL Carbon wniosła o otwarcie procedury ustnej na nowo, na podstawie art. 61 regulaminu.

14 Na poparcie tego wniosku SGL Carbon podnosi, że opinia rzecznika generalnego w niniejszej sprawie nie zawsze odzwierciedla w sposób prawidłowy zarówno stanu faktycznego dotyczący stron, jak i ustaleń Sądu. Zawiera ona także argumenty i przypuszczenia, które jak dotąd nie były podnoszone przez strony w pismach ani nie były przedmiotem rozprawy. Opinia ta nie może zatem w wystarczającym stopniu przygotować orzeczenia, lecz wyjątkowo wymaga dodatkowych uwag przed wydaniem przez Trybunał ostatecznego orzeczenia w sprawie.

- 15 W tym miejscu należy przypomnieć, że Statut Trybunału Sprawiedliwości oraz jego regulamin nie dają stronom możliwości przedkładania uwag w odpowiedzi na opinię przedstawioną przez rzecznika generalnego (zob. w szczególności postanowienie z dnia 4 lutego 2000 r. w sprawie C-17/98 Emesa Sugar, Rec. str. I-665, pkt 2).
- 16 Jeśli chodzi o argumenty podnoszone przez SGL Carbon, to należy stwierdzić, że Trybunał może z urzędu, na wniosek rzecznika generalnego lub na wniosek stron, zarządzić otwarcie procedury ustnej na nowo na podstawie art. 61 regulaminu, jeżeli uzna, iż sprawa nie została dostatecznie wyjaśniona lub że podstawą rozstrzygnięcia będzie argument, który nie był roztrząsany przez strony (zob. w szczególności wyroki z dnia 13 listopada 2003 r. w sprawie C-209/01 Schilling i Fleck-Schilling, Rec. str. I-13389, pkt 19 oraz z dnia 17 czerwca 2004 r. w sprawie C-30/02 Recheio — Cash & Carry, Zb.Orz. str. I-6051, pkt 12).
- 17 W niniejszej sprawie Trybunał jest zdania, że dysponuje wszelkimi danymi koniecznymi do wydania orzeczenia w sprawie wniesionego odwołania.
- 18 Dlatego też nie ma potrzeby otwierania procedury ustnej na nowo.

W przedmiocie odwołania

- 19 Komisja podnosi, że zaskarżony wyrok w pkt 401–412 narusza prawo wspólnotowe, w szczególności art. 15 w związku z art. 11 rozporządzenia nr 17 i z komunikatem w sprawie współpracy. W ocenie Komisji Sąd naruszył prawo przy ocenie

odpowiedzi SGL Carbon na żądania Komisji udzielenia informacji pod względem ewentualnego obniżenia kwoty grzywny. Ponadto zaskarżony wyrok w podanych wyżej punktach dotknięty jest brakiem uzasadnienia. Na poparcie tych twierdzeń Komisja dzieli jedyny poniesiony przez siebie zarzut na dwie części.

- 20 SGL Carbon jest zdania, w ślad za oceną dokonaną przez Sąd, że żądanie Komisji udzielenia informacji z dnia 30 czerwca 1997 r., jak również pytania od pierwszego do piątego oraz pytanie siódme i drugie podobnego wniosku z dnia 31 marca 1999 r., wykraczały poza zakres kompetencji dochodzeniowych Komisji. W istocie bowiem żądania te naruszały prawo do nieoskarżania samego siebie (*nemo tenetur se ipsum accusare*). W konsekwencji na podstawie komunikatu w sprawie współpracy należało obniżyć grzywnę jeszcze o co najmniej 8%. W każdym razie wyrok Sądu nie był w tej kwestii dotknięty jakimkolwiek błędem co do oceny.

Pierwsza część: żądanie udzielenia informacji z dnia 31 marca 1999 r.

— Argumentacja stron

- 21 Komisja uważa, że zaskarżony wyrok w pkt 408 i 409 w kilku miejscach narusza prawo przez błędną wykładnię art. 15 w zw. z art. 11 rozporządzenia nr 17 i z komunikatem w sprawie współpracy. Zdaniem Komisji była ona bowiem uprawniona do żądania przedstawienia dokumentów, a tego rodzaju żądanie nie narusza przysługującego SGL Carbon prawa do obrony.

- 22 Komisja podkreśla, że punkty podane w żądaniu udzielenia informacji z dnia 31 marca 1999 r. dotyczyły „przedstawienia” dokumentów znajdujących się w posiadaniu SGL Carbon. Nie chodziło natomiast o pytania mające na celu uzyskanie „odpowiedzi” tej spółki. W tych okolicznościach stwierdzenie Sądu, że pewne elementy tego żądania miały zobowiązać SGL do przyznania się do uczestniczenia w naruszaniu wspólnotowych reguł konkurencji, nie może znaleźć zastosowania do żądań mających na celu uzyskanie istniejących dokumentów.
- 23 Komisja twierdzi, że żądanie przedstawienia istniejących dokumentów zawsze da się pogodzić z prawem do obrony, nawet jeśli dokumenty te mogą służyć do ustalenia zachowania antykonkurencyjnego, jak to z resztą wyraźnie podkreślił Sąd w pkt 403, 406 i 407 zaskarżonego wyroku. Zatem Sąd postąpił wbrew orzecznictwu Trybunału i przeczy swoim własnym wnioskom.
- 24 Według Komisji Sąd musiał ustalić, czy SGL Carbon rzeczywiście zastosowała się do poszczególnych zakwestionowanych wyraźnie przez Sąd punktów żądania udzielenia informacji poprzez przedstawienie powołanych tam dokumentów. Jednak z odpowiedzi tego przedsiębiorstwa z dnia 8 czerwca 1999 r. wynika, że tak nie było. Przeciwnie, w odpowiedzi tej SGL Carbon podała, że nie posiadała tego typu dokumentów.
- 25 Komisja wywodzi z powyższego, że dowody, których dotyczyło żądanie udzielenia informacji z dnia 31 marca 1999 r., nie mogą stanowić podstawy do obniżenia grzywny w większym stopniu niż to, które zostało już dokonane. Komisja wzięła bowiem pod uwagę, że SGL Carbon, pomimo braku żądanych dokumentów, starała się przyczynić do wyjaśnienia okoliczności faktycznych. Przy określaniu wielkości obniżenia grzywny nie zostały uwzględnione jedynie dowody zawarte w odpowiedzi SGL Carbon na formalne żądanie udzielenia informacji. Natomiast przy obniżeniu nałożonej grzywny o 30% Komisja uwzględniła informacje wykraczające poza zakres wniosku opartego na art. 11 rozporządzenia nr 17.

- 26 Dlatego też, zdaniem Komisji, Sąd w pkt 409 zaskarżonego wyroku błędnie jednak uznał, że SGL Carbon zastosowała się do żądania udzielenia informacji dotyczącego powyższych dowodów jako takich i że Komisja nie wzięła pod uwagę tego wkładu ze strony SGL Carbon.
- 27 Komisja dodaje, że zaskarżony wyrok dotknięty jest również brakiem uzasadnienia. Punkty 408 i 409 tego wyroku pozostają bowiem w oczywistej sprzeczności z pkt 403, 406 i 407, w których Sąd powołał się na kryteria określone w orzecznictwie Trybunału. Ponadto Sąd nie wyjaśnił w jaki sposób — biorąc pod uwagę, po pierwsze, treść odpowiedzi SGL Carbon z dnia 8 czerwca 1999 r., a po drugie, treść spornej decyzji — mógł on dojść do wniosku, że przedsiębiorstwo to wniosło do prowadzonego przez Komisję dochodzenia wkład, który nie został uwzględniony.
- 28 SGL Carbon podaje, że całość materiału dowodowego, zawartego w jej memorandum z dnia 8 czerwca 1999 r., jak również udzielone przez nią odpowiedzi na żądanie udzielenia informacji z dnia 30 czerwca 1997 r., powinny być uznane za wkład równoznaczny ze współpracą, skoro nie można dokonać rozróżnienia pomiędzy wyraźnym przyznaniem się do naruszenia i potwierdzeniem okoliczności faktycznych a przedstawieniem dokumentów stanowiących dowód naruszenia.
- 29 SGL Carbon podkreśla, że pytania od pierwszego do piątego oraz pytanie siódme tiret drugie żądania udzielenia informacji z dnia 31 marca 1999 r. miały na celu nie tylko zmuszenie jej do przyznania się do naruszenia, ale również spowodowanie dostarczenia przez nią materiałów dowodzących dokonania przez nią naruszenia. Jednak zgodnie z orzecznictwem Trybunału i Europejskiego Trybunału Praw Człowieka nie można było od niej żądać udzielenia odpowiedzi na te pytania. W tych okolicznościach fakt, że z własnej inicjatywy dostarczyła ona żądanych informacji i materiału dowodowego, powinien być uznany za współpracę uzasadniającą obniżenie grzywny.

- 30 Ewentualnie, to znaczy na wypadek nieuznania przez Trybunał istnienia nieograniczonego prawa milczenia, SGL Carbon twierdzi, że wyrok Sądu nie jest sprzeczny z orzecnictwem Trybunału w tym zakresie. Przedsiębiorstwo nie może bowiem zostać zobowiązane do udzielenia odpowiedzi stanowiącej przyznanie się do naruszenia, które powinno być udowodnione przez Komisję. W rozumieniu powołanego orzecznictwa podstawą wyroku Sądu jest okoliczność, że na żądanie udzielenia informacji z dnia 31 marca 1999 r. SGL Carbon udzieliła odpowiedzi wykraczającej poza zakres tego, do czego była zobowiązana, którą to okoliczność Sąd, po dokonaniu oceny wymaganej ze względu na podstawowe zasady, uznał za prowadzącą do obniżenia grzywny.
- 31 SGL Carbon podnosi, że jeżeli przedsiębiorstwo, przeciwko któremu prowadzone jest postępowanie, przedstawia — nie będąc do tego zobowiązane — dokumenty stanowiące materiał dowodowy w danej dziedzinie, to w rozumieniu komunikatu w sprawie współpracy jest to inicjatywa, która powinna zostać uznana za współpracę, jak to słusznie stwierdził Sąd w pkt 409 zaskarżonego wyroku. Sąd słusznie bowiem wykazał, że ocena współpracy polega na wskazaniu dodatkowej wartości merytorycznej, która została wniesiona z własnej inicjatywy.
- 32 SGL Carbon wyjaśnia ponadto, że niewielkie znaczenie w tym kontekście ma kwestia, czy zostało wcześniej skierowane żądanie udzielenia informacji. W istocie należy zadać sobie pytanie, czy i w jakim zakresie dostarczony element merytoryczny musiał zostać ujawniony. Jeśli nie musiał, to również odpowiedź na żądanie udzielenia informacji mogła nastąpić z własnej inicjatywy i przez to być istotna z punktu widzenia współpracy danego przedsiębiorstwa.

— Ocena Trybunału

- 33 Pierwsza część podniesionego zarzutu dotyczy w istocie kwestii, czy SGL Carbon była zobowiązana do dostarczenia wszystkich dokumentów żądanych przez Komisję w żądaniu udzielenia informacji z dnia 31 marca 1999 r. i czy w konsekwencji ustalenia dokonane w tym zakresie przez Sąd w pkt 408 i 409 zaskarżonego wyroku są zgodne z prawem.

34 Należy zatem ustalić, czy odpowiedź udzielona przez SGL Carbon na powyższy wniosek Komisji stanowiła dobrowolną współpracę czy wykonanie obowiązku.

35 Jeśli chodzi o treść tego żądania, należy podnieść, że Komisja starała się o uzyskanie między innymi dokumentów związanych z przedmiotem i przebiegiem spotkań, w których uczestniczyła SGL Carbon, jak również notatek dotyczących wyników lub wniosków z tych spotkań. Dokumenty te opisane zostały przez Komisję jako kopie zaproszeń, programów spotkań, list uczestników, odrębnych notatek, dokumentów roboczych, przygotowawczych i dotyczących wdrożenia podwyżek cen.

36 W pkt 408 zaskarżonego wyroku, w odniesieniu do prawa przedsiębiorstwa do odmowy przedstawienia dokumentów mogących zawierać przyznanie się do popełnienia naruszenia, Sąd orzekł, że „[t]o samo dotyczy żądań mających na celu uzyskanie protokołów z powyższych spotkań, związanych z nimi dokumentów roboczych i przygotowawczych oraz odrębnych notatek, notatek z wniosków, do których doszli uczestnicy tych spotkań, dokumentów dotyczących planów i dyskusji, jak również projektów wykonawczych związanych z podwyżkami cen dokonanymi w latach 1992–1998 r.”.

37 W pkt 409 zaskarżonego wyroku Sąd w tym zakresie uznał, że SGL Carbon nie miała „obowiązku odpowiadania na tego rodzaju pytania [...]”. Sąd stwierdził więc, że w zakresie, w jakim Komisja nie mogła zmuszać SGL Carbon do dostarczenia żądanych dokumentów, odpowiedzi udzielone przez to przedsiębiorstwo muszą być uznane za „dobrowolną współpracę”.

38 Powyższe ustalenia Sądu naruszają prawo.

- 39 Na wstępie należy przypomnieć, że zgodnie z art. 11 ust. 1 rozporządzenia nr 17, Komisja, w celu wykonania zadań powierzonych jej w tej dziedzinie, może uzyskiwać od rządów i właściwych władz państw członkowskich oraz przedsiębiorstw i związków przedsiębiorstw wszystkie konieczne informacje. Zgodnie z ust. 4 tego artykułu, do udzielenia informacji są zobowiązani właściciele przedsiębiorstwa lub ich przedstawiciele, a w przypadku osób prawnych, spółek, firm lub stowarzyszeń niemających osobowości prawnej — osoby powołane do ich reprezentacji zgodnie z ustawą lub statutem.
- 40 W odniesieniu do kompetencji Komisji w zakresie formułowania tego rodzaju żądań należy przypomnieć, że w pkt 27 wymienionego powyżej wyroku w sprawie Orkem przeciwko Komisji Sąd podkreślił, iż rozporządzenie nr 17 nie przyznaje przedsiębiorstwu, wobec którego zastosowano jeden ze środków dochodzeniowych przewidzianych w tym rozporządzeniu, żadnego prawa uchylecia się od wykonania tego środka. Przeciwnie, przedsiębiorstwo to ma obowiązek aktywnej współpracy, która wymaga przekazania do dyspozycji Komisji wszelkich informacji związanych z przedmiotem dochodzenia.
- 41 Jeśli chodzi o kwestię, czy obowiązek ten znajduje zastosowanie również w przypadku żądań udzielenia informacji, które mogą być wykorzystane przeciwko dostarczającemu je przedsiębiorstwu do ustalenia, czy naruszono reguły konkurencji, Trybunał w pkt 34 powołanego wyroku orzekł, że w celu zachowania skuteczności (effet utile) art. 11 ust. 2 i 5 rozporządzenia nr 17 Komisja ma prawo zobowiązać to przedsiębiorstwo do dostarczenia wszelkich niezbędnych informacji dotyczących okoliczności faktycznych, o których może ono wiedzieć, a w razie potrzeby — przekazania posiadanych dokumentów dotyczących tych okoliczności, nawet jeśli te informacje i dokumenty mogą służyć do ustalenia, wbrew interesom tego lub innego przedsiębiorstwa, że ich zachowanie miało antykonkurencyjny charakter.
- 42 Natomiast zupełnie inna jest sytuacja, w której Komisja zmierza do uzyskania od przedsiębiorstwa, wobec którego prowadzone jest dochodzenie, odpowiedzi mogących doprowadzić je do przyznania się do naruszenia, którego udowodnienie należy przeciwie do Komisji (zob. ww. wyrok w sprawie Orkem przeciwko Komisji, pkt 35).

- 43 Należy dodać, że w pkt 274–276 przywołanego powyżej wyroku w sprawie *Limburgse Vinyl Maatschappij i in. przeciwko Komisji Trybunał* zauważył, iż po wydaniu wyroku w wyżej wymienionej sprawie *Orkem przeciwko Komisji* w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, które musi być brane pod uwagę przez sądy wspólnotowe przy dokonywaniu wykładni praw podstawowych, nastąpiły zmiany. Jednakże Trybunał w tym zakresie wskazał, że charakter tych zmian nie prowadzi do poddania pod wątpliwość zasadniczych rozważań zawartych w wyżej wymienionym wyroku w sprawie *Orkem przeciwko Komisji*.
- 44 Z powołanego tu orzecznictwa nie wynika, aby uprawnienia dochodzeniowe Komisji były ograniczone, jeśli chodzi o kwestię przedstawiania dokumentów znajdujących się w posiadaniu przedsiębiorstwa, wobec którego prowadzone jest dochodzenie. Dlatego też przedsiębiorstwo takie musi dostarczyć Komisji, na jej żądanie, posiadane dokumenty związane z przedmiotem dochodzenia, nawet jeśli mogą być one wykorzystane przez Komisję do ustalenia naruszenia.
- 45 Należy również przypomnieć, że sam Sąd w pkt 405 zaskarżonego wyroku w sposób wyraźny powołał się na zasady ustalone w przywołanym powyżej wyroku w sprawie *Orkem przeciwko Komisji*, jak również na okoliczność, że Trybunał nie dokonał zwrotu w swoim orzecznictwie w tej dziedzinie.
- 46 Rozumowanie Sądu doprowadziło go jednak do stwierdzenia, że żądanie Komisji udzielenia informacji z dnia 31 marca 1999 r. miało zobowiązać SGL Carbon do przyznania się do udziału w naruszaniu wspólnotowych reguł konkurencji.
- 47 Powyższa ocena Sądu nie uwzględnia treści art. 11 rozporządzenia nr 17 w rozumieniu wynikającym z wykładni Trybunału i przez to osłabia zasadę współpracy będącej obowiązkiem przedsiębiorstw, wobec których Komisja prowadzi dochodzenie.

- 48 Ów obowiązek współpracy nie pozwala bowiem przedsiębiorstwu na uchylenie się od uczynienia zadość żądaniu dostarczenia dokumentów ze względu na to, że w razie jego spełnienia byłoby ono zmuszone do świadczenia przeciwko samemu sobie.
- 49 Ponadto zresztą, jak to słusznie podniósł rzecznik generalny w pkt 67 swojej opinii, o ile oczywiście jest, że prawo do obrony powinno być przestrzegane, to przedsiębiorstwa mają jeszcze możliwość podnoszenia — czy to w toku późniejszego postępowania administracyjnego, czy to w toku postępowania przed sądem wspólnotowym — iż przedstawione dokumenty mają inne znaczenie niż przypisywane im przez Komisję
- 50 Wobec powyższego, orzekając, że przesłanki obniżenia grzywny określone w komunikacie w sprawie współpracy zostały spełnione, Sąd dopuścił się naruszenia prawa.
- 51 Pierwsza część zarzutu jest więc uzasadniona.

Druga część zarzutu: żądanie udzielenia informacji z dnia 30 czerwca 1997 r.

— Argumentacja stron

- 52 Komisja utrzymuje, że pkt 412 zaskarżonego wyroku w kilku miejscach narusza prawo. Zdaniem Komisji Sąd przypisał jej pogląd, którego nie wyraziła, oraz nie zbadał argumentów, które rozwinęła w swoich uwagach, co stanowi naruszenie obowiązku uzasadnienia.

- 53 Komisja podkreśla, że nigdy nie twierdziła, iż ograniczyła obniżenie grzywny, przyznane SGL Carbon na podstawie komunikatu w sprawie współpracy, z tego powodu, że przedsiębiorstwo to nie wskazało wszystkich przedsiębiorstw, które ostrzegło o zagrożeniu kontrolą. Przeciwnie, Komisja nie zwiększyła rozmiaru obniżenia grzywny ponieważ uznała, że rzeczywiście udzielona przez SGL Carbon odpowiedź nie wykraczała poza zakres ciążącego na tym przedsiębiorstwie obowiązku współpracy zgodnie z art. 11 rozporządzenia nr 17.
- 54 Komisja podnosi, że zadane przez nią pytanie nie wykraczało poza zakres jej uprawnień dochodzeniowych, a zatem udzielona odpowiedź nie wykraczała poza zakres żądania postawionego zgodnie z art. 11 rozporządzenia nr 17. Nie było wobec tego żadnego powodu do obniżenia grzywny w oparciu o komunikat w sprawie współpracy. Co więcej, okoliczność, że odpowiedź SGL Carbon była niepełna i wprowadzająca w błąd, stanowi dodatkowy powód do niezastosowania obniżenia grzywny na podstawie tego komunikatu.
- 55 W opinii Komisji, Sąd nie ustosunkował się także do dodatkowego argumentu, zgodnie z którym SGL Carbon zaniechała przedstawienia najważniejszych dowodów w swojej odpowiedzi na żądanie udzielenia informacji z dnia 30 czerwca 1997 r., co doprowadziło do zwiększenia grzywny z uwagi na wystąpienie okoliczności obciążającej. Sam Sąd stwierdził zresztą, że tylko rzeczywisty wkład w dochodzenie prowadzone przez Komisję może być podstawą obniżenia grzywny.
- 56 Komisja podnosi również, że zastosowanie obniżenia z tytułu „usprawiedliwionego braku wkładu” — gdyby Sąd je uwzględnił — byłoby w każdym razie niezgodne z art. 15 rozporządzenia nr 17 i z komunikatem w sprawie współpracy. Zgodnie bowiem z zasadami stosowania powyższych przepisów obniżenie może być uzasadnione tylko wtedy, gdy zachowanie danego przedsiębiorstwa pozwala Komisji na łatwiejsze stwierdzenie i ewentualnie — spowodowanie zaniechania naruszenia.

- 57 Komisja twierdzi, że jeśli Sąd uznał, iż odpowiedź udzielona przez SGL Carbon, zgodnie z którą ostrzegła ona inne przedsiębiorstwo o grożących kontrolach, dała podstawę do obniżenia grzywny, to naruszył art. 15 w związku z art. 11 rozporządzenia nr 17 oraz komunikatem w sprawie współpracy. Komisja nie jest bowiem zobowiązana do przyznania obniżenia grzywny tylko z uwagi na sam fakt, że dane przedsiębiorstwo zastosowało się do żądanie udzielenia informacji mieszczącego się w granicach ustalonych w orzecznictwie Trybunału. Tak było w niniejszej sprawie, ponieważ żądanie z dnia 30 czerwca 1997 r. miało na celu uzyskanie informacji o okolicznościach faktycznych i nie doprowadził SGL Carbon do przyznania się do naruszenia.
- 58 Komisja przyznaje, że ostrzeżenie innego przedsiębiorstwa nie stanowi naruszenia art. 81 WE i wskazuje, że Sąd sam orzekł, iż tego rodzaju ostrzeżenie nie jest sprzeczne z tym przepisem. Sąd jednak uznał, że przedmiotowe informacje mogły zaostrzyć karę, którą Komisja miała nałożyć na SGL Carbon. W pkt 412 zaskarżonego wyroku Sąd wywnioskował z powyższego, że przedsiębiorstwo to nie było zobowiązane do powiadomienia Komisji o fakcie ostrzeżenia innych przedsiębiorstw o niebezpieczeństwie kontroli. W ten sposób, zdaniem Komisji, Sąd wypaczył sens orzecznictwa w tej materii.
- 59 Dla Komisji decydującą kwestią jest to, czy odpowiedź, o której udzielenie się zwróciła, zawiera w sobie z góry założony wniosek, że doszło do naruszenia, prowadząc do tego, że przedsiębiorstwo naraża się na karę tylko na skutek udzielenia tej odpowiedzi. Tymczasem fakt ostrzeżenia innego podmiotu gospodarczego o niebezpieczeństwie kontroli sam w sobie nie naraża przedsiębiorstwa na zarzut naruszenia lub na karę. Podniesiona przez Sąd kwestia, że Komisja uznała to ostrzeżenie za okoliczność obciążającą, nie zmienia niczego w tym zakresie. Aby bowiem dojść do takiego wniosku, Komisja musiała najpierw znaleźć dowód naruszenia, natomiast informacje związane z ostrzeżeniem innych przedsiębiorstw nie mogły zastąpić tego dowodu.

- 60 Komisja utrzymuje ponadto, że stwierdzenie przez nią wystąpienia okoliczności obciążającej nie należy do ustaleń okoliczności faktycznych składających się na naruszenie, lecz wchodzi w zakres wykonywania przysługujących jej uprawnień dyskrecjonalnych przy określaniu kwoty grzywny. Zresztą okoliczność, że dostarczone informacje mogły przyczynić się do udowodnienia naruszenia, pozbawiona jest znaczenia jako element stanu faktycznego.
- 61 Komisja podsumowuje, że Sąd naruszył prawo, uznając, iż odpowiedź udzielona przez SGL Carbon, zgodnie z którą ostrzegła ona inne przedsiębiorstwo o grożących kontrolach, dawała podstawę do obniżenia grzywny. Wykładnia taka jest sprzeczna z art. 15 w zw. z art. 11 rozporządzenia nr 17 i komunikatem w sprawie współpracy. Ponadto wyrok zawiera w tym zakresie sprzeczność, podobnie jak w kwestii przedstawienia istniejących dokumentów. Opierając się bowiem na orzecznictwie Trybunału, w pkt 402–406 zaskarżonego wyroku Sąd powołał się na odpowiednie kryteria, lecz ich nie zastosował.
- 62 SGL Carbon uważa, że w pkt 412 zaskarżonego wyroku Sąd słusznie orzekł, iż żądanie Komisji udzielenia informacji z dnia 30 czerwca 1997 r. nie było zgodne z prawem. SGL Carbon z własnej bowiem inicjatywy przyznała, że ostrzegła niektóre przedsiębiorstwa o grożących kontrolach, a Komisja powinna była uwzględnić to zeznanie w ramach oceny współpracy.
- 63 SGL Carbon podnosi, że argumentacja Komisji winna być odrzucona jako niedopuszczalna, skoro ani ona sama, ani Sąd nie stwierdziły istnienia żadnego porozumienia co do niszczenia dokumentów. Komisja nie może w odwołaniu podnosić nowych okoliczności faktycznych.
- 64 SGL Carbon podkreśla, że powołany wyżej żądanie udzielenia informacji nie miało podstawy prawnej, gdyż ostrzeżenie innych przedsiębiorstw nie należy do zachowań antykonkurencyjnych zakazanych w art. 81 WE. Uprawnienia przyznane Komisji

w art. 11 rozporządzenia nr 17 nie upoważniają jej bowiem do zadawania pytań dotyczących okoliczności faktycznych nieobjętych zakresem tego przepisu. Jednakże przyjmując, że te ostrzeżenia mogły stanowić okoliczność obciążającą, fakt przyznania się do nich powinien być traktowany jako „element współpracy”.

- 65 SGL Carbon uważa, że Sąd w każdym razie słusznie uznał, iż nie była ona zobowiązana do ujawniania Komisji faktu ostrzeżenia innych przedsiębiorstw o grożących kontrolach.

— Ocena Trybunału

- 66 Należy na wstępie przypomnieć, że w żądaniu udzielenia informacji z dnia 30 czerwca 1997 r. Komisja zażądała od SGL Carbon wskazania między innymi nazw przedsiębiorstw działających w branży elektrod grafitowych, które spółka ta ostrzegła o możliwości zastosowania wobec nich przez Komisję środków dochodzeniowych.
- 67 Należy podnieść, że w pkt 412 zaskarżonego wyroku Sąd zauważył, iż przedsiębiorstwo to nie było zobowiązane do powiadomienia Komisji, na jej żądanie, o fakcie ostrzeżenia innych przedsiębiorstw oraz że Komisja nie mogła zmusić SGL Carbon do udzielenia na niego odpowiedzi. W tym samym punkcie zaskarżonego wyroku Sąd stwierdził, że Komisja błędnie oceniła zachowanie SGL Carbon, zarzucając jej dostarczenie niepełnych informacji.
- 68 W celu oceny prawidłowości powyższego rozumowania Sądu należy przypomnieć, że z aktualnego orzecznictwa Trybunału wynika, iż obniżenie grzywny na podstawie komunikatu w sprawie współpracy może być uzasadnione tylko wtedy, gdy udzielone informacje, a bardziej ogólnie, zachowanie danego przedsiębiorstwa,

mogłyby świadczyć o prawdziwej woli współpracy z jego strony (zob. wyrok z dnia 28 czerwca 2005 r. w sprawach połączonych C-189/02 P, C-202/02 P i od C-205/02 P do C-208/02 P oraz C-213/02 P Dansk Rørindustri i in. przeciwko Komisji, Rec. str. I-5425, pkt 388-403, w szczególności pkt 395).

- 69 Jednak, jak to podniósł rzecznik generalny w pkt 78 swojej opinii, mimo że SGL Carbon nie była zobowiązana do udzielenia odpowiedzi na pytanie Komisji, to odpowiedziała na nie w sposób niepełny i wprowadzający w błąd. Dlatego też nie można potraktować tego rodzaju zachowania SGL Carbon jako odzwierciedlającego wolę współpracy w rozumieniu wyżej wymienionego wyroku w sprawie Dansk Rørindustri i in. przeciwko Komisji.
- 70 Zatem Sąd naruszył prawo, orzekając, że SGL Carbon z racji swego zachowania spełniła przesłanki ewentualnego obniżenia grzywny na podstawie komunikatu w sprawie współpracy. Dlatego pkt 412 wyroku Sądu również zawiera naruszenie prawa. Wobec tego druga część zarzutu jest uzasadniona.

W przedmiocie konsekwencji uchylenia zaskarżonego wyroku

- 71 Zgodnie z art. 61 akapit pierwszy Statutu, jeżeli odwołanie jest zasadne, Trybunał uchyła orzeczenie Sądu. Może on wydać orzeczenie ostateczne w sprawie, jeśli stan postępowania na to pozwala lub skierować sprawę do ponownego rozpoznania przez Sąd.
- 72 W ocenie Trybunału w niniejszej sprawie spełnione są przesłanki do wydania ostatecznego orzeczenia.

- 73 Należy przypomnieć, że Sąd przyznał SGL Carbon dodatkowe obniżenie grzywny o 10% na podstawie pkt D ust. 2 komunikatu w sprawie współpracy, lecz następnie zmniejszył je do 8% z uwagi na zachowanie tego przedsiębiorstwa. Obniżenie o 8% miało na celu nagrodzenie SGL Carbon za udzielenie odpowiedzi na pytanie Komisji, uznane za wykraczające poza zakres jej kompetencji, ocenionych przez Sąd jako zachowanie objęte zakresem zastosowania komunikatu w sprawie współpracy.
- 74 Jak podniósł rzecznik generalny w pkt 69 i 82 swojej opinii, tylko niewielki zakres pytań Komisji, to znaczy pytania związane z przedmiotem i wynikiem spotkań SGL Carbon z innymi przedsiębiorstwami, wykraczał poza to, do czego przedsiębiorstwo to mogło być zobowiązane przez Komisję.
- 75 Trybunał zwraca uwagę, że zakres ten odpowiada jednej piątej informacji żądanych przez Komisję.
- 76 W tych okolicznościach Trybunał uznaje, że uzasadnione jest całkowite dodatkowe obniżenie grzywny o 4%, obok 30% udzielonych przez Komisję.
- 77 Należy zatem ustalić kwotę grzywny na 75,7 miliona EUR.

W przedmiocie kosztów

78 Zgodnie z art. 122 akapit pierwszy regulaminu, jeżeli odwołanie jest zasadne i Trybunał orzeka wyrokiem kończącym postępowanie w sprawie, rozstrzyga on o kosztach. Zgodnie z art. 69 § 2 akapit pierwszy tego regulaminu, mającym zastosowanie do postępowania odwoławczego na podstawie art. 118 regulaminu, kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę. Ponieważ Komisja wniosła o obciążenie SGL Carbon kosztami postępowania, a ta ostatnia przegrała sprawę co do istoty swoich zarzutów w ramach odwołania, należy obciążyć ją kosztami postępowania w niniejszej instancji.

Z powyższych względów Trybunał (druga izba) orzeka, co następuje:

- 1) **Punkt 2 tiret pierwsze sentencji wyroku Sądu Pierwszej Instancji Wspólnot Europejskich z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawach połączonych T-236/01, T-239/01, od T-244/01 do T-246/01, T-251/01 i T-252/01 Tokai Carbon i in. przeciwko Komisji zostaje uchylony.**
- 2) **Kwota grzywny nałożonej na spółkę SGL Carbon AG na mocy art. 3 decyzji Komisji 2002/271/WE z dnia 18 lipca 2001 r. dotyczącej postępowania na podstawie art. 81 traktatu WE oraz art. 53 porozumienia EOG - Sprawa COMP/E-1/36.490 — Elektrody grafitowe, zostaje ustalona na 75,7 miliona EUR.**
- 3) **SGL Carbon AG zostaje obciążona kosztami postępowania.**

Podpisy